

ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ У ГРОМАДАХ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Методологія дослідження

Дослідження проводилося в рамках проекту “Зростаємо разом “Ініціатива “Молодіжний працівник – Львів, Полтава, Житомир”. У рамках дослідження було реалізовано три дослідницькі модулі:

I. Кабінетне дослідження. Включає діагностику стану молодіжної політики у кожній з обраних для проекту громад на основі даних, отриманих від органів місцевого самоврядування.

II. Кількісний етап. Опитування представників громади, дотичних до реалізації молодіжної політики у громадах.

III. Якісний етап. Експрес-інтерв'ю з представником влади, який відповідає за молодіжну політику та з представником молоді в громаді.

Період дослідження

Збір даних – червень-липень 2024 року.

Аналіз даних – серпень-вересень 2024 року.

Серед громад, які взяли участь у проекті «Молодіжний працівник» – Бродівська, Добротвірська, Жидачівська, Жовківська, Золочівська, Оброшинська, Пустомитівська, Рава-Руська, Сокольніцька, Стрілківська. Серед них:

- **6 міських:** Бродівська, Жидачівська, Жовківська, Золочівська, Пустомитівська, Рава-Руська громади.
- **1 селищна:** Добротвірська громада.
- **3 сільські:** Оброшинська, Сокольніцька, Стрілківська громади.

Стратегії розвитку громад Львівської області

Усі громади, які взяли участь у проекті мають Стратегію розвитку громади (рис.1). Переважно усі вони розроблені в період 2021-2023 рр. Найменша тривалість дії Стратегії – 5 років, найбільша – 7 років (більшість – на 6 років). Усі Стратегії, крім Стратегії Жидачівської громади містять у собі цілі та завдання, які тою чи іншою мірою орієнтовані на молодь.

У Жовківській громаді до розробки Стратегії розвитку громади активно долучались представники Молодіжної рада, а також залучали зовнішніх експертів з Ради Європи.

Рисунок 1. Наявність

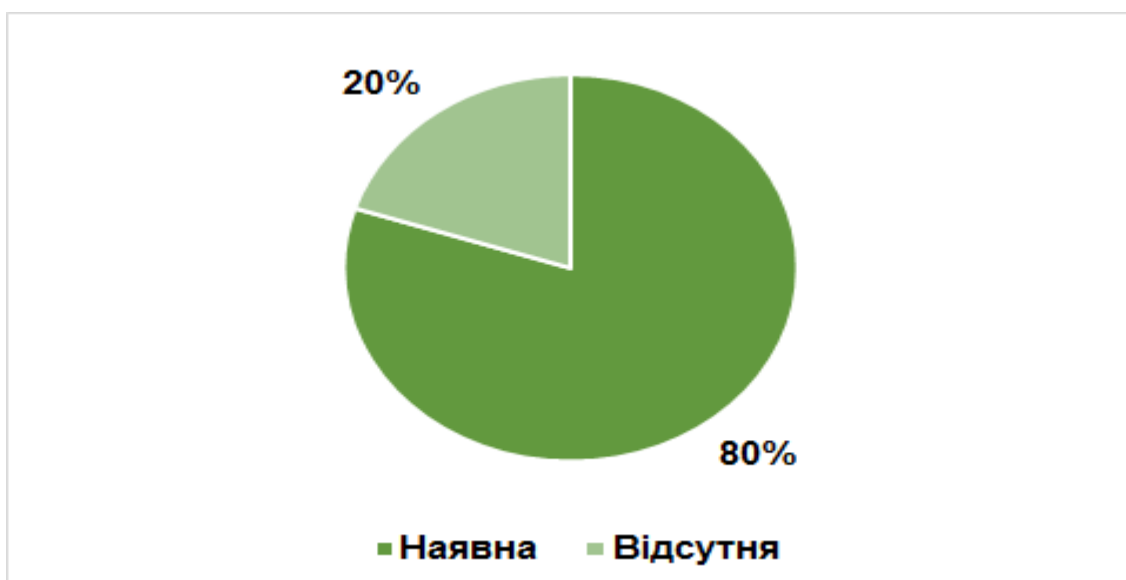

Програми підтримки молоді

Вісім з десяти громад мають цільові Програми підтримки молоді (рис. 2). Частина з них розробляється кожного року і відповідно щороку отримують фінансування після затвердження бюджетів, частина – орієнтовно на 3-4 роки.

У програмах прописують перелік молодіжних заходів, зокрема на спортивну тематику, з військово-патріотичного виховання. Також через програми підтримують та стимулюють талановиту молодь через присвоєння стипендій.

Рисунок 2. Наявність Програми підтримки молоді

ГРОМАДА	ПРОГРАМИ ПІДТРИМКИ МОЛОДІ
---------	---------------------------

Бродівська	<ul style="list-style-type: none"> Програма підтримки та розвитку молоді Бродівської міської територіальної громади на 2024-2026 роки
Добротвірська	<ul style="list-style-type: none"> Програми розвитку молодіжної політики Добротвірської селищної ради на 2024 рік
Жовківська	<ul style="list-style-type: none"> Програма підтримки розвитку Молодіжної політики була запроваджена у 2021 році Програма “Освіта на часі” 2021 - 2025 роки
Жидачівська	<ul style="list-style-type: none"> Програма підтримки молоді та розвитку молодіжної політики Жидачівському міській територіальній громаді на 2024-2026 роки
Золочівська	<ul style="list-style-type: none"> Програма “Молодь Золочівської громади” на 2022-2025 роки Програма підтримки комунального закладу “Молодіжний центр “Підйом” Золочівської міської ради Золочівського району Львівської області на 2024 рік
Оброшинська	<ul style="list-style-type: none"> Програма підтримки проведення молодіжних заходів на території Оброшинської територіальної громади на 2024 рік
Пустомитівська	<ul style="list-style-type: none"> Програма підтримки молодіжної політики в Пустомитівській громаді на 2024 рік
Сокільницька	<ul style="list-style-type: none"> Програма «Патріотичного виховання учнівської молоді Сокільницької територіальної громади» на 2024 рік Програма «Забезпечення функціонування команди «Дружини юних рятувальників – пожежних «Сокіл-рятувник» Сокільницького ліцею ім. І.Я. Франка Сокільницької сільської ради»

Хто відповідає за впровадження молодіжної політики у громадах

У всіх громадах Львівської області впровадженням молодіжної політики займаються певні структурні підрозділи. Переважно це відділи чи департаменти культури, молоді та спорту, туризму, рідше – відділи освіти, сім’ї та молоді.

В одних громадах є окремо виділені в ОМС посади, орієнтовані на роботу з молоддю в громаді. В інших є ситуація, коли один відділ виконує обов’язки одразу по декількох суміжних напрямках, наприклад – по молоді та спорту або й молоді, культурі / освіті / туризму та спорту. За словами опитаних службовців, запит на введення окремої посади, яка б відповідала виключно за напрямок роботи з молоддю є, оскільки “закривати” одразу декілька напрямків – складно і подекуди неефективно.

Представник ОМС, Пустомитівська громада: “Я вважаю, що молодь і спорт мають бути окремо, щоб одна людина відповідала за спорт, а інша за молодь. Тому що одночасно двома сферами займатися трішки складно, коли ти надаєш увагу одній більше, іншій менше. Просто чисто фізично не встигаєш і там, і там щось реалізовувати”.

Але разом з тим, за словами службовців, які працюють у відділах із поєднанням суміжних напрямків роботи, в ОМС немає достатнього фінансування, щоб виділити окрему ставку на роботу виключно з молоддю.

Представник ОМС, Добротвірська громада: “...Якби кошти були на того працівника. Бо з молоддю роботи є досить. І є файні люди, молоді. Ну, такий от час настав. Хлопці повиїжджали, позабирали, [ред. залишились] молоді мами з дітьми. І кажуть, ми би займалися, але не той час, щоб займатися на ентузіазмі. Всі виживають, заробляють, бо мають сім’ї, мають діти. Ось така справа. А якби була вакансія... Ну і знову ж, голова - за, та всі - за, але коштів громада не має, щоб відкривати, в бюджеті. Бо якби була людина, і конкретно за то відповідала, то, ну, би щось і робилося.”

Станом на момент опитування у дев’яти з десяти громад-учасниць проєкту були працівники, які пройшли або навчаються на сертифікованому курсі «Молодіжний працівник» (рис. 3). Зокрема, сумарно у 6 громадах налічується 22 «випускники-молодіжних працівників». Найменше – 1 на громаду (Оброшинська), найбільше – 4 (Пустомитівська). В окремих громадах є службовці, які проходили програму “Молодіжний працівник” неодноразово.

Рисунок 3. Наявність Молодіжних працівників

І службовці, і представники молоді переважно позитивно оцінюють можливість відкриття освітньо-професійної програми “Молодіжний працівник” у закладах вищої освіти України – так сказали 90,7% опитаних (рис. 4). За словами службовців, це дозволить скоротити час їхніх колег на підготовку спеціалістів на відповідну посаду, які будуть навчатись у процесі роботи, а також може зменшити час на закриття посади, адже спеціаліст буде готовий до тих викликів, які вона передбачає і розумітиме зміст роботи.

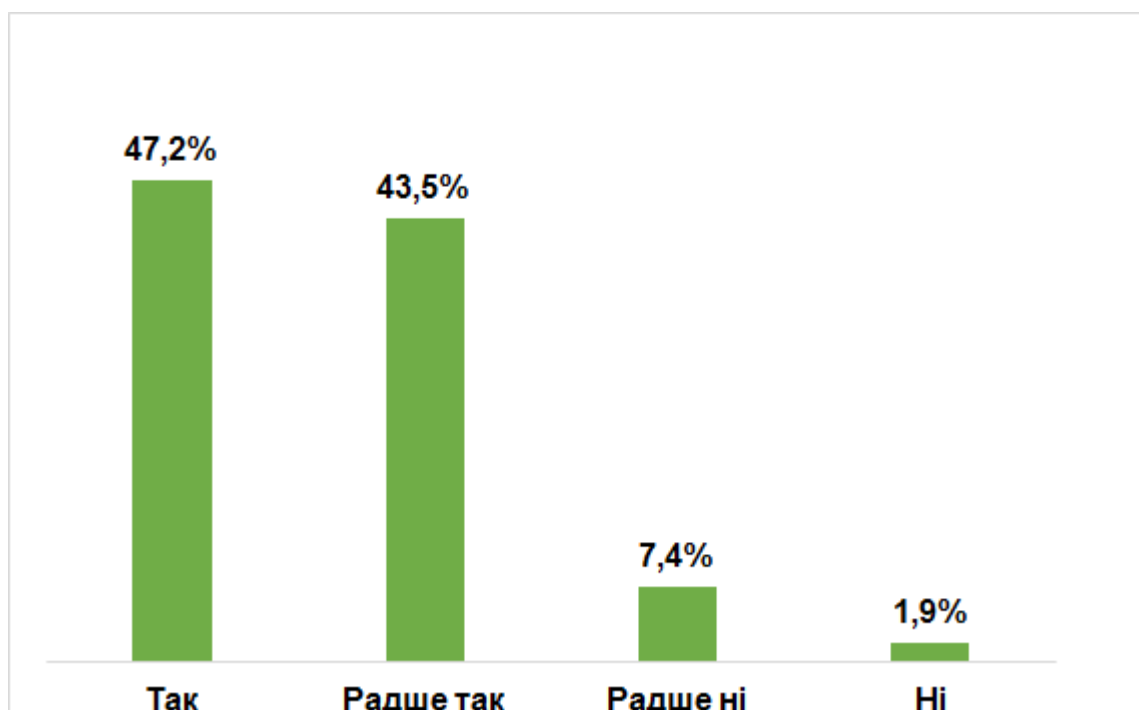
Представник ОМС, Добротвірська громада: “Треба в навчальному закладі, щоб крок за кроком вчили послідовно. Бо то люди зразу лякаються, як перший раз почують. А так людина вже вивчилася, знає що до чого, і приходять вже конкретний спеціаліст”.

Разом з тим є ті, хто вважає, що цього не варто робити – таких 9,3% (рис. 4). Вони вважають, що досить буде регулярних короткотермінових програм, на

яких будуть готувати відповідних спеціалістів. Аргументують це тим, що сфера роботи з молоддю постійно і активно змінюється, і короткотермінові програми будуть більш гнучкими, ніж програма для ЗВО.

Представник ОМС, Жовківська громада: “Я думаю, що достатньо було проводити кожні півроку такі навчання для підвищення кваліфікації, тому що робота молодіжного працівника, вона, знаєте, така швидкоплинна, тому що молодь міняється. То, що було, наприклад, цікаво одному поколінню, вже не є досить цікаво другому. І це треба бути завжди, як то кажуть, в темі”.

**Рисунок 4. Розподіл відповідей на запитання:
“Чи варто в Україні запровадити ОПП
для отримання спеціальності “Молодіжний працівник”?**

Додаткове навчання службовців, дотичних до реалізації молодіжної політики у громадах

70,2% опитаних у громадах Львівської області зазначили, що у них проводяться навчання для ОМС, які працюють з молоддю. Проте, думка службовців щодо потреби в додаткових навчаннях у майбутньому розділилась: одні зацікавлені долучатися до навчань, щоб “іти в ногу з часом”.

Представник ОМС, Золочівська громада: “Я думаю, що час йде вперед і десь треба йти в ногу з часом, і треба такі речі. Оскільки ми працюємо з дітьми, навіть якісь нові тенденції, нові вимоги, діти - інші, ситуація зовсім інша. Я думаю, що навчання обов'язково потрібні”.

Інші ж службовці зазначають, що вони не надто вмотивовані, щоб постійно вчитися, здебільшого через їхню високу зайнятість.

Для проходження додаткових навчань деякі службовці шукають такі можливості самостійно – моніторять релевантні для них тренінги, програми, навчання і за

можливості та наявності фінансування долучаються до цих навчань. За їхніми словами, приємним і корисним бонусом таких навчальних заходів є обмін досвідом із колегами з інших муніципалітетів, перейняття підходів, обговорення спільних викликів та рішень для них.

Також про додаткові навчальні можливості більшою мірою говорять працівники тих ОМС, які активно долучаються до різних проектів чи програм, що передбачають й освітню складову для учасників. Це як оффлайн формати навчань, так і дистанційні. Проте, за словами опитаних службовців, у зв'язку з тривалим вимкненням електроенергії підлаштовуватись під графік онлайн навчань стало складно.

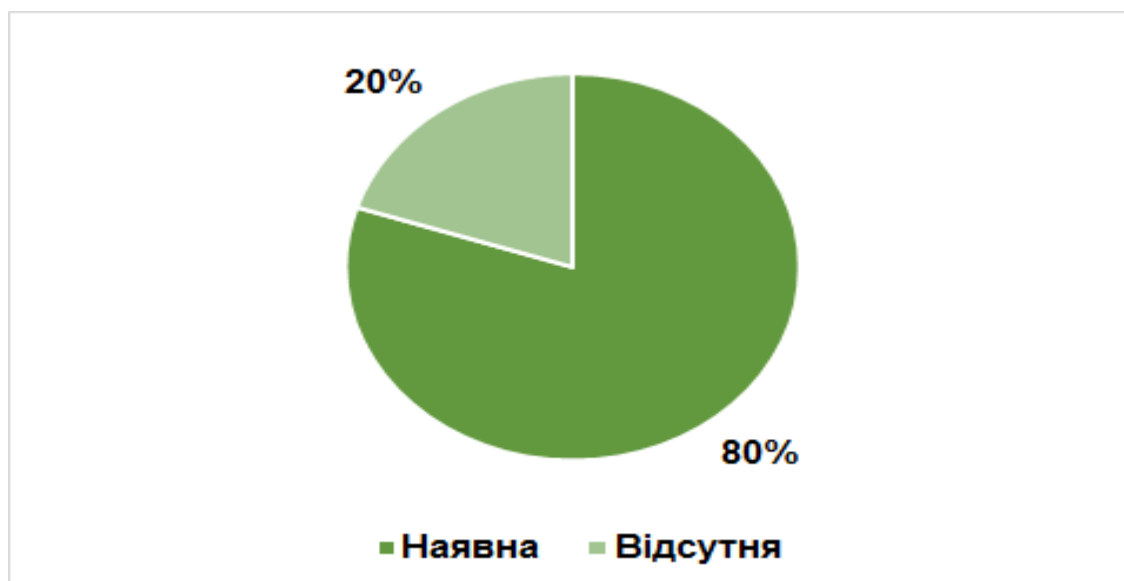
Щодо тематики додаткових навчань, які б хотіли прослухати посадовці, відповіді респондентів розділилися таким чином:

- методи /способи взаємодії органів влади з молоддю – 68,9%;
- написання грантових заявок / фандрейзингу – 52,1%;
- проєктний менеджмент – 38,7%;
- інструменти публічного управління в молодіжній сфері – 37,8%;
- цифрова грамотність – 23,5%;
- адвокація молодіжної політики у громаді – 21,0%;
- інклюзивність у роботі з молоддю – 21,0%;
- психоемоційна підтримка – 20,2%;
- дані для прийняття рішень – 14,3%.

Молодіжні ради у громадах

У восьми з десяти громад наявні Молодіжні ради (рис. 5). Більшість Молодіжних рад було створено у 2021 році. Станом на 2024 рік діють їх 2-гі каденції, які в основному були переобрані 2023 року. Відповідно, цього року завершується робота 1-го складу тих Молодіжних рад, які були створені 2022 року. Щодо кількості членів ради – цифра коливається від 11 до 29 людей, залежно від громади.

Рисунок 5. Наявність Молодіжної ради

Термін дії складу Молодіжних рад становить 2 роки, що, на думку службовців, є цілком виправданим. Адже якщо на початку створення Ради її члени є більш активними, молодь має більше ентузіазму, то з часом ця активність відчутно знижується, і це в свою чергу сигналізує про потребу оновлення складу Молодіжної ради.

Одні Молодіжні ради діють переважно як консультативно-дорадчі органи при міській раді, іншим – “доручили” додаткові функції, які більшою мірою полягають в організації заходів у громадах. Серед перелічених активностей, які здійснюють Молодіжні ради – організація різних заходів, наприклад, велопробігів; перегляду кінофільмів, зокрема патріотичних; організація навчань та тренінгів; дослідження потреб молоді; написання проєктних заявок для залучення ресурсів на реалізацію ініціатив.

Представник ОМС, Рава-Руська громада: “Якраз основний акцент молодіжної ради, ну саме як дорадчого органу, вони проводять дослідження потреб молоді, а також пишуть проєкти. В деяких проєктах зараз беруть участь. Продовжують надалі шукати можливості. Власне, молодіжна рада в нас не є організатором заходів”.

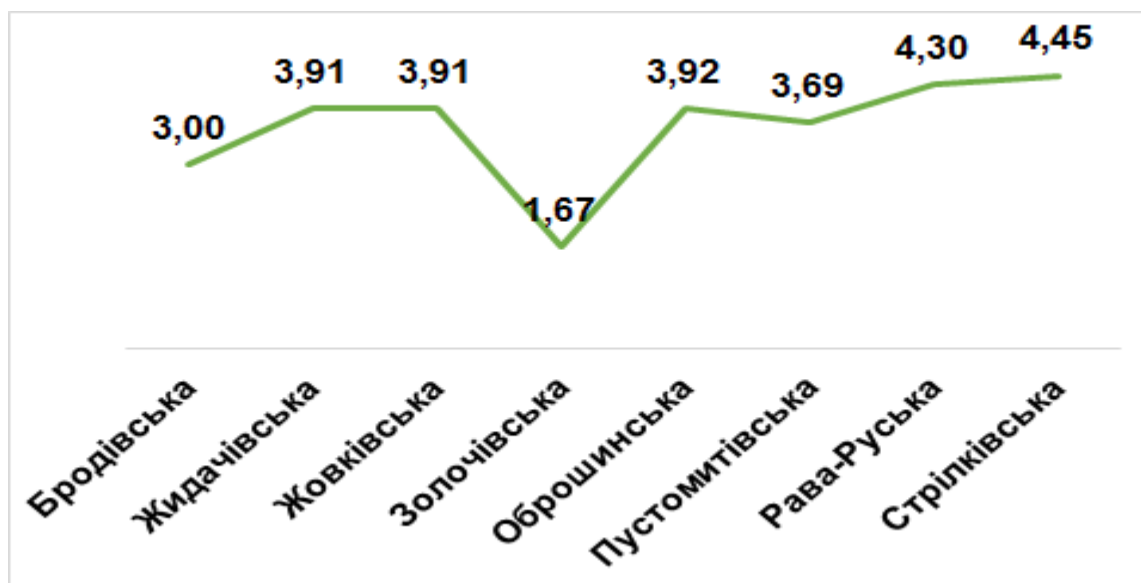
На запитання “Як часто місцева влада консультується з представниками Молодіжної ради під час розробки чи реалізації молодіжної політики?” 44,4% опитаних відповіли, що часто; 35,8% – інколи; 18,5% – рідко; 1,2% – ніколи.

70,6% опитаних респондентів оцінюють роботу молодіжних рад у своїх громадах як ефективну, 18,5% – як ефективну та неефективну однаковою мірою, 10,8% – як неефективну (рис. 6). Іншими словами ефективність роботи молодіжних рад у Львівській області оцінюють на 3,85 за шкалою від 1 до 5, де 1 – зовсім неефективна робота, 5 – цілком ефективна робота). Найвище роботу Молодіжної ради оцінили у Стрілківській та Рава-Руській громадах, найнижче - у Золочівській (рис. 7).

**Рис. 6. Розподіл відповідей на запитання:
“Як Ви оцінюєте ефективність роботи
Молодіжної ради у Вашій громаді?”**

Рис. 7. Оцінка роботи Молодіжних рад у розрізі грома

За словами службовців, станом на час реалізації дослідження частина Молодіжних рад у громадах була активною, а інша частина – існує лише формально, “на папері”, і не виконує своїх функцій. Серед причин службовці називали такі:

- кадрова проблема, оскільки багато молоді з початком війни емігрували за кордон;
- втрата молоддю мотивації;
- труднощі із набором складу Молодіжної ради через пасивність молоді.

Представники молоді вказували такі причини:

- еміграція молоді за кордон;
- велика частка у складі Рад студентської молоді, яка не приділяє достатньо часу ініціативам у громаді;
- втрата молоддю мотивації реалізовувати щось на місцях.

Як зазначають учасники дослідження, якщо основу молодіжних рад складає учнівська молодь – робота такої ради не є стабільною, адже з часом учні поступають у ЗВО, покидають населений пункт і, відповідно, не приділяють роботі в Молодіжній раді достатньо часу.

На ефективність Молодіжної ради також значною мірою впливає ставлення міського голови та депутатського корпусу: якщо від них є розуміння та підтримка – тоді Молодіжна рада функціонує належним чином. Також важливим фактором ефективності роботи Рад є доступність управлінців до обміну ідеями та комунікації з активною молоддю.

Представник ОМС, Пустомитівська громада: “У нас були навіть вечори міської ради з Молодіжною Радою, де неформальні обставини спілкувальності, там кожен задавав якісь свої питання, спілкувалися відкрито.”

Представник молоді, Стрілківська громада: “Наразі ми дуже тісно спрацюємо з місцевою владою, вони у всьому нам допомагають. Недавно ми робили зустріч із головою громади, молоді люди обмінювалися досвідом, тобто виражали свої думки, що вони хочуть робити в громаді, які сфери покращити. Плюс місцева влада нам допомагає з апаратурою, з будь-якими матеріалами, які нам потрібні для проведення якогось заходу. Тому в нас дуже гарні стосунки з місцевою владою”.

Інфраструктура: молодіжні центри, молодіжні простори у громадах

У чотирьох з десяти громад, які взяли участь у проєкті, створено **Молодіжний центр** (рис. 8). Це Бродівська, Золочівська, Рава-Руська та Стрілківська громади. Усі вони створені у 2023 році.

Рисунок 8. Наявність Молодіжного центру

Щодо Молодіжних просторів, про їх наявність заявили три з десяти громад – Жовківська, Жидачівська та Пустомитівська (рис. 9). Наприклад, у Жовківській та Пустомитівській функціонують літні простори, облаштовані під відкритим небом. Відповідно, у холодну пору року вони не працюють.

Рисунок 9. Наявність Молодіжного простору

Представники громад, в яких поки немає просторів, зазначають, що потреба у них є і також є бажання підтримати створення. Проте, є і ряд перешкод, зокрема, фінансова і кадрова.

Представник ОМС, Добровірська громада: “Тобто проблема і в тому, що немає фінансування, щоб ті штатні одиниці фінансувати. І ще з іншого боку немає такої ініціативної, активної людини, яка буде не на папері, а буде реально горіти. От, ми як найдемо таку людину, то вже помаленьку ми далі будемо копати. Верхівка, керівництво, ніхто не має нічого проти”.

За словами службовців, у громадах є комунальні приміщення, які могли б бути передані під молодіжні простори чи центри. Основною проблемою, на їхню думку, є те, що ці приміщення потребують значних капіталовкладень на ремонт та облаштування. І важливою умовою для створення таких просторів є ініціатива від молоді, яка готова буде долучатися і залучати грантові кошти на облаштування будівель.

Представник молоді, Пустомитівська громада: “Щодо центру, то просто нам показали будівлю. Вона якби закинута, немає навіть газу, світла. І нам на це потрібні гроші, чому ми зараз помаленьку пишемо гранти, щоб якимось відбудувати його. Бо, на жаль, не можемо зараз отримати якісь гроші від влади, бо через війну це навіть не потрібно. Ця стаття важко фінансується”.

Якщо окремо виділених приміщень немає, як наприклад, у старостатах – використовують народні доми, бібліотеки, приміщення при школах. Зокрема, 88,1% опитаних сказали, що у їх громадах є бібліотеки та 85,6% – що є будинки культури.

На запитання про те, чи вистачає молодіжної інфраструктури більшість опитаних службовців відповіли ствердно. Вони апелювали до того, що є стадіони, народні доми, молодіжні центри тощо. Але разом з тим, вони не проти створення нових просторів за сприятливих умов.

Натомість опитана молодь вважає, що молодіжних просторів у громадах бракує. Зокрема, часто молодь апелювала до того, що в громадах бракує активних

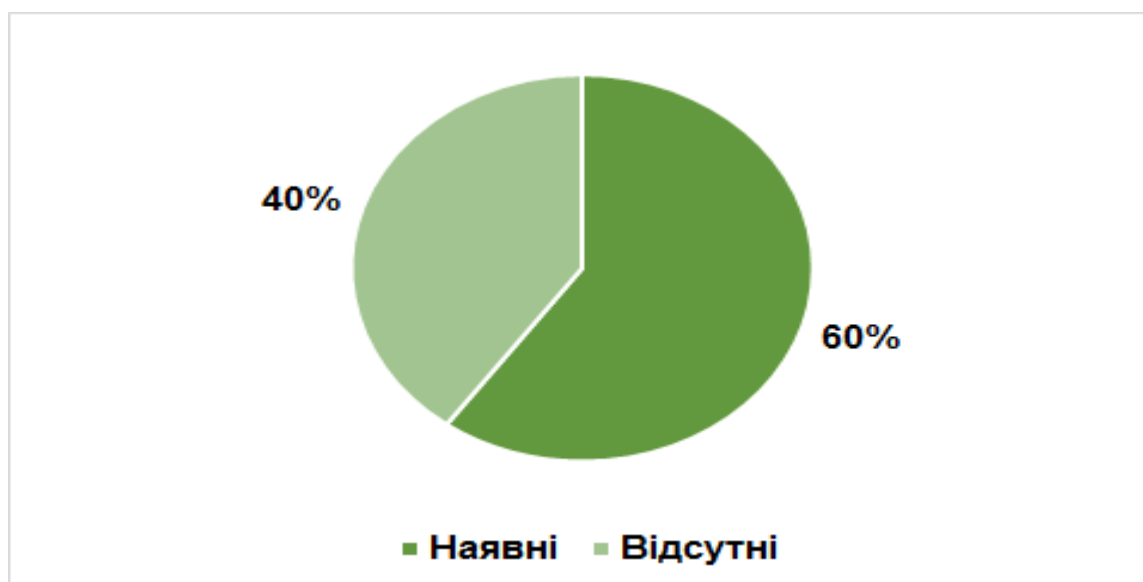
кінотеатрів. Більшість приміщень кінотеатрів (якщо такі наявні в громадах) – пустують, а покази фільмів молодь проводить під відкритим небом, що можливо лише в теплу пору року.

У селах, за словами опитаних, ситуація із молодіжною інфраструктурою є значно гіршою, адже в кращому разі там є стадіон та народний дім / будинок культури. І що більш віддаленими є села від районних центрів, то гіршою є ситуація із дозвіллям молоді.

Молодіжні неурядові організації

Шість з десяти громад заявляють про діяльність в їх межах молодіжних громадських організацій – від 1 до 3 ГО залежно від громади (рис. 10). Дев'ять з десяти громад заявило про наявність на їх території молодіжної інфраструктури (будинки культури, будинки творчості, спортивних закладів / майданчиків, молодіжних просторів тощо).

Рисунок 10. Наявність Молодіжних ГО

У більшості громад, представники яких зазначили, що в них є громадські організації вказали, що ці організації є здебільшого активними. Свою діяльність вони зосереджують на таких сферах:

- робота з дітьми (творчі гуртки, табори, тренінги та навчання);
- волонтерство;
- робота з внутрішньо переміщеними особами;
- спортивного спрямування;
- військово-патріотичні (вишколи, табори).

Молодь зазначає, що вагомою мотивацією створювати ГО у громадах є залучення коштів через участь у грантових конкурсах. Власне, через ГО вдається залучати кошти й на облаштування молодіжних просторів чи на проведення заходів.

Представник молоді, Жидачівська громада: “Загалом ми створили громадську організацію саме для вигравання проєкту «Молодіжний

простір села Бережниця». Але поки що великого досвіду в нас по написанню інших проєктів не було”.

Комунікаційні канали для поширення інформації про можливості та заходи для молоді у громадах

Усі громади використовують для донесення інформації до молоді про свою діяльність та можливості для неї як офіційні web-сторінки (сайти), так і офіційні сторінки у соціальних мережах (Facebook, Instagram, Telegram). Щодо контенту, який висвітлюється, то це переважно повідомлення або про заплановані, або уже проведені заходи у громадах. На офіційних сайтах громад усі вони містяться у розділі “оголошення”, а не на сторінках структурних підрозділів, які займаються молодіжною політикою. Посадовці, які взяли участь у дослідженні, обґрунтовують це тим, що молодь вкрай рідко відвідує офіційні сайти органів місцевого самоврядування. Натомість, соціальними мережами молоді люди користуються значно частіше. Такий висновок представники громади з боку влади роблять за результатами дослідження щодо джерел інформації, якими найчастіше користується молодь.

Представник ОМС, Рава-Руська громада: “Офіційний сайт практично не користується популярністю у молоді. Тобто, навіть коли опитували молодь, то основними каналами були соцмережі. Інстаграм на першу місці, а також месенджери - Telegram і Viber”.

Серед інших каналів інформування молоді часто згадувалися адресні телефонні дзвінки – переважно до адміністрації шкіл; рідше – запуск реклами чи сторінки громадських організацій, чия діяльність дотична до молоді. Наприклад, представники Жовківської громади здійснили моніторинг місцевих у груп у соціальних мережах щодо кількості підписників і тепер розповсюджують інформацію, ґрунтуючись на результатах цього моніторингу.

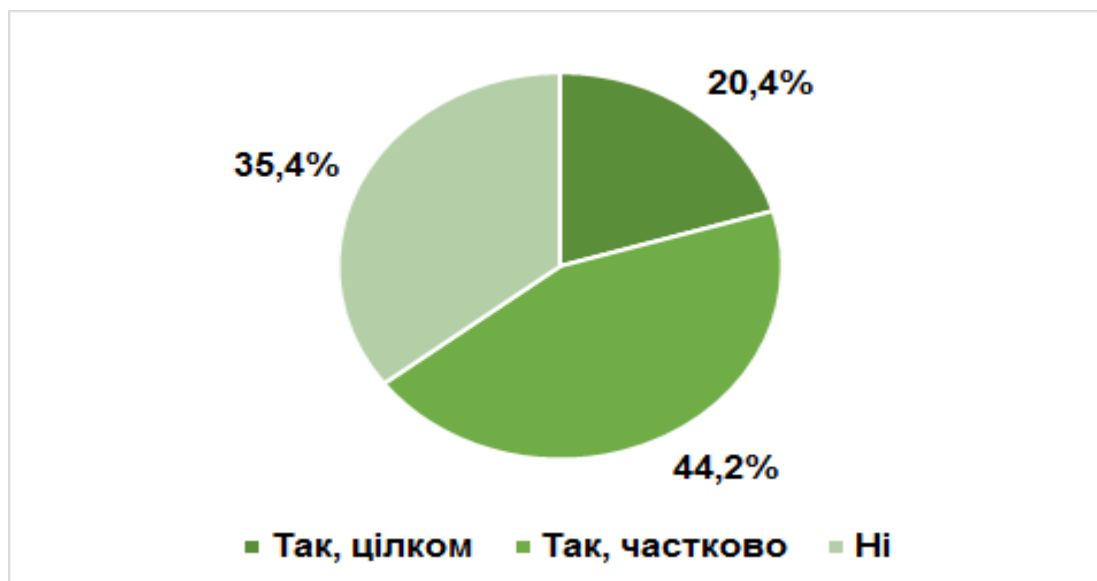
Представник ОМС, Жовківська громада: “Відділ культури, молоді і спорту серед цих структурних підрозділів має найбільшу кількість підписників і кількість взаємодій. По Жовківській громаді наступна лікарня, потім Інститут розвитку громади. Ми собі робили такий моніторинг”.

Молодіжні центри та Молодіжні ради для донесення інформації про свою діяльність також найчастіше використовують соціальні мережі або адресні телефонні дзвінки. Окрім цього використовуються місцеві чати громади у різних месенджерах, місцеві ЗМІ, цільово створені чати з активною молоддю, головами Молодіжних рад чи керівниками Молодіжних центрів. А також використовують “сарафанне радіо”.

Активність молоді у громадах

На думку більше, ніж половини опитаних, у громадах достатньо молодіжних проєктів, які впроваджуються для розвитку та підтримки місцевої молоді – так зазначили 64,6% респондентів (рис. 11). Найбільше відчують нестачу молодіжних проєктів у Добротвірській, Пустомитівській та Жидачівській громадах (про це заявили 70,0%, 66,7% та 63,6% опитаних відповідно); а найменше – у Бродівській та Оброшинській громадах (0% та 7,7%).

**Рис. 11. Розподіл відповідей на запитання:
“Чи достатньо молодіжних проєктів,
які впроваджуються у Вашій громаді,
для розвитку та підтримки місцевої молоді?”**

Посадовці ОМС зазначають, що переважно до молодіжних заходів чи проєктів долучається шкільна молодь, рідше – студентська. Якщо на заходах і можна помітити людей старше 25 років, то зазвичай – це молоді батьки (частіше мами) з дітьми. І то мова йде переважно лише про показ фільмів чи мультфільмів, рідше про спортивні заходи. Також до спортивних змагань інколи долучаються батьки дітей шкільного віку. Це чи не єдиний випадок присутності молоді віком 30-35 років на молодіжних заходах у громаді. Мала кількість студентів на заходах, пояснюють посадовці, обумовлена тим, що вони фізично частіше перебувають у тих населених пунктах, де здобувають вищу освіту. Навіть у вихідні дні не всі повертаються в громаду.

Щодо гендерного розподілу, то активнішими, зі слів респондентів, є саме дівчата. За спостереженнями службовців ОМС, часто співвідношення чоловічої та жіночої статі є дуже непропорційним на користь останніх.

В контексті географії більшість посадовців стверджують, що аудиторією молодіжних заходів є саме жителі центру громади. Представники старостинських округів долучаються значно рідше. Серед найбільш згадуваних причин такої ситуації – або логістичні труднощі – географічна віддаленість від центру громади та великий інтервал руху громадського транспорту, або безпекові - батьки не можуть відпустити неповнолітніх дітей з сіл до міста без супроводу дорослих. Деякі громади чітко виділяють окремі старостинські округи чи навіть конкретні села, жителі яких активніше за інших долучаються до молодіжних заходів та проєктів. Таку різницю респонденти пов'язують зі станом молодіжної політики у цих округах чи селах. На це прямо впливає активність конкретних людей, які відповідальні за реалізацію молодіжної політики на місцях.

Представник ОМС, Бродівська громада: “Якщо, наприклад, керівник народного дому активна, то вона тягне за собою молодь, вона їх везе в молодіжний центр, вона їх залучає на всі заходи. Все залежить від людини”.

Для залучення сільської молоді громади вдаються до різних інструментів: намагаються залучати їх через адміністрацію шіп, проводять інформаційну кампанію щодо молодіжної роботи у громаді по старостинських округах, окремі молодіжні заходи цільово проводять у старостинських округах тощо.

У рамках дослідження, Стрілківська громада ділиться досвідом залучення широкої аудиторії до одного із різдвяних заходів «Різдвяні пташки» – об’єднання найбільшої кількості вертепів і колядок. До акції долучилася й молодь працездатного віку, а не тільки школярі чи студенти. Особливою заслугою, на думку представниці цієї громади, є участь у заході чоловіків різних вікових категорій. Ймовірно, масова залученість громади до такого заходу спричинена його мотиваційною складовою - усі виручені кошти за виступи вертепів чи коляд перерахували на дрони для однієї з військових бригад Збройних сил України. До речі, інші громади також вказують, що активність молоді вища у тих заходах, які включають благодійність.

Представниця Молодіжного центру, Стрілківська громада:

“Наприклад, ми в січні організували таку акцію «Різдвяні пташки». Тобто, ми організували вертепи і колядки, які колядували на дрони для ЗСУ, конкретно для 80-ї бригади. І умовою, такою фішкою цього було, що кожен із тих вертепів або коляд, які долучилися, вони мали таку фірмову різдвяну зірку. Ці різдвяні зірки ми виготовляли в нас у молодіжному центрі. І для їх виготовлення ми запрошували таких чоловіків, які вміють майструвати, які вміють працювати з інструментами і з усім”.

Інший приклад залученості молоді до життя громади та молодіжних заходів наводить Пустомитівська громада. Зокрема, в рамках програми “Молодь керує” усі бажаючі віком від 18 до 35 років можуть долучитися до стажування у різних відділах міської ради. Наприклад, за 2023-2024 роки 13 молодих людей скористалися цією програмою. Після завершення стажування за згодою обох сторін молоді люди мають можливість працевлаштуватися у міській раді. Зокрема, представник ОМС, який давав інтерв’ю у межах проєкту “Молодіжний працівник” так і отримав свою посаду у відділі культури, молоді та спорту. З його слів, молоді люди після стажування зазвичай частіше долучаються до молодіжних заходів та приводять із собою своїх друзів та знайомих.

За спостереженнями членів молодіжних рад активність молоді спадає з кожним наступним подібним заходом. Як тільки молоді пропонується щось нове, кількість учасників зростає.

Представник Молодіжної ради, Рава-Руська громада: “Це залежно від того, що ми проводимо. Ми проводили молодіжний форум, у нас він був вперше, я б сказала, що це насправді було багато осіб з числа молоді. Ми робили кінофільми також декілька разів, то з часом менше і менше людей. Якщо ми щось проводимо вперше таке в громаді, то приходять

багато. А потім все менше. Щось хочуть такого нового, знаєте. Їм надоїдає...”

Інколи пасивність молоді демотивує людей, які організують заходи для них, адже для цього потрібно докласти чимало зусиль та вкласти ресурси. Особливо це відчувається, зі слів респондентів, коли спеціально для молоді у громаду запрошуються лектори чи тренери для неформального навчання. Окремі ж учасники інтерв'ю ставляться до таких ситуацій достатньо спокійно, адже зрозуміли для себе, що “неможливо всім догодити”. На їхню думку, орієнтуватися лише на кількість (що часто вимагається міжнародними донорами) неефективно. І від заходів буде користь лише тим, хто свідомо і добровільно відвідує їх.

Представник Молодіжного центру, Бродівська громада: “Тобто, ну, я вже ці думки, якщо чесно, відпустила. Хай вже буде тих чотири людини, але щоб це були вмотивовані і, як-то кажуть, не кількістю, а якістю. От реально. Бо раніше, наприклад, оці показники донорам. Бо ми ж по проекту “Розвиток мережі молодіжних центрів” під кожен захід мали реєстраційну форму. І ми цю реєстраційну форму подавали нашим донорам. Коли ти бачиш цю різницю 5-20, то трохи, якщо чесно, опускалися руки. Але наразі, на даному етапі, я вже доросла до того, що краще, як-то кажуть, якість, а не кількість”.

Серед основних питань на порядку денному посадовців, які відповідальні за молодіжну роботу:

- створення молодіжних рад / центрів / просторів (в тому числі і просторів у старостинських округах);
- “перевантаження” діючих молодіжних рад (у тих громадах, де ради не виконують своїх функцій);
- допомога молодіжним радам у їхніх ініціативах (особливо в частині фінансування);
- розвиток молодіжної інфраструктури (в тому числі і в старостинських округах);
- створення можливостей для дозвілля молоді;
- створення можливостей для неформального навчання молоді;
- розвиток молодіжного підприємництва (в тому числі і зустрічі молоді з успішними підприємцями громади);
- розробка комунікаційної стратегії молоді та влади.

Представник ОМС, Бродівська громада: “Питання молодіжної ради. Воно у нас відкрите, тому що ми хочемо її відновити. Але з якої сторони підходити? Чекає, що прийдуть до нас молоді люди, скажуть, що хочуть молодіжну раду - я розумію, що такого не буде ніколи. Треба самим якимось форсувати ті події. Беремо участь в проекті “Молодіжні ради”. Будемо сподіватися, що це дасть свій результат. Через це ми туди й пішли, щоб якимось десь отримати допомогу, підтримку, щоб це все рухнуло”.

Представники молоді менш одностайні у відповіді на запитання: “Які найближчі цілі вони ставлять перед собою?” Деякі громади, як і представники ОМС, питанням номер один вважають створення молодіжних центрів та просторів у

громадах, а також створення можливостей для неформального навчання. На запитання щодо актуальних тем тренінгів, відповіді розділися таким чином:

- написання грантових заявок / фандрейзингу – 71,4%;
- проєктний менеджмент – 65,5%;
- психоемоційна підтримка – 42,9%;
- цифрова грамотність – 42,0%;
- дані для прийняття рішень – 41,2%;
- адвокація прийняття рішень – 36,1%.

Втім більшість молоді все ж таки говорить про короткострокові конкретні цілі:

- написання проєктної заявки для Червоного Хреста – Бродівська громада;
- проведення культурного заходу, зокрема музичного концерту – (Добротвірська громада);
- реалізація нового грантового проєкту – Стрілківська громада;
- відновлення пластового осередку – Жовківська громада;
- проведення квесту на історичну тематику – Оброшинська громада;
- організація заходів до Дня Молоді та Дня Незалежності України – Пустомитівська та Стрілківська громади;
- проведення розважальних заходів – Жидачівська громада;
- організація зустрічі молоді з головою громади та її стажування в ОМС – Рава-Руська громада.

Як і відділи, що займаються молодіжною роботою, так і Молодіжні ради змінили вектор своєї діяльності після повномасштабного вторгнення росії в Україну. Зокрема, майже всі молодіжні заходи, які реалізуються у громаді включають благодійну складову (переважно збори для ЗСУ).

Представник ОМС та Молодіжної ради, Оброшинська громада:

“Колись робилося просто для, як сказати, для молоді. Тобто робилося просто, щоб всі відпочивали. А зараз в основному все робиться на благодійних засадах, щоб зібрати кошти, закрити потреби”.

Оцінка потреб молоді у громадах

У більшості громад-учасниць проєкту проводиться оцінка потреб молоді – 85,4% опитаних заявляють про це. Зазвичай, це онлайн опитування, посилення на які розміщуються на всіх можливих комунікаційних каналах громад (зокрема, соціальних мережах). В деяких громадах проводять анкетування під час молодіжних заходів, які там відбуваються з використанням друкованих анкет. Окрім цього, респонденти часто згадують окремі опитування в школах. За їхніми словами, власне шкільні опитування проводяться порівняно частіше, ніж серед молоді загалом. Переважно опитування проводяться Молодіжними радами чи Молодіжними центрами з допомогою місцевої влади.

Представник ОМС, Рава-Руська громада: “Проводить Молодіжна рада. Вони коли проводили опитування, то відповідно за підтримки і Молодіжного центру, і нашого відділу культури, молоді та спорту. Насамперед, це підтримка в розповсюдженні анкети, щоб охопити більше людей.”

Як представники ОМС, так і сама молодь зазначають, що опитування варто проводити з певною періодичністю, оскільки потреби молоді з часом змінюються і часто заплановані заходи на початку року потребують змін.

Іншим інструментом оцінки потреб молоді, який використовується членами Молодіжних рад чи працівниками Молодіжного центру є бесіди з молоддю: чи то після заходів, які для них організують, чи під час візитів у старостинські округи. Окрім цього, окремі громади згадували про практику на кшталт “обіди з головою громади”, де молодь ділилася своїми потребами та проблемами.

Представник молоді, Добровірська громада: “У нас прямо таке опитування не було, у нас просто були обіди з селищним головою, де ми спілкувалися, де він у нас запитував, що нам потрібно і розказував, що у нас у громаді відбувається”.

Метою опитувань чи бесід з молоддю є отримати дані про їхні потреби молоді, які стануть основою управлінських рішень «молодіжних» відділів ОМС або планів роботи молодіжних рад / центрів / просторів. Чимало опитувань реалізують саме під конкретні проєктні заявки для обґрунтування своїх запитів до міжнародних партнерів/донорів.

Учасники дослідження з деяких громад згадували, що згідно з результатами опитувань, у молоді є запит на розважальні заходи (зокрема дискотеки). Проте, через воєнний стан у країні вони відійшли від створення можливостей для гучного та веселого проведення дозвілля молоддю. Відповідно, одна з найбільш згадуваних потреб не може бути задоволена у такий час.

Представник ОМС, Бродівська громада: “Вони [молодь], звичайно, приходять і кажуть: ну, ми хочем тето, тето, тето, і в кінці дискотека. Тобто те, що ми їм не можемо дати. І виходить, що ми робимо те, що робимо, а не те, що їм завжди підходить”.

Серед громад, представники якої сказали, що оцінка потреб молоді у них не проводиться або готуються до проведення опитування (зокрема, у Оброшинській громаді) або очікують створення Молодіжних рад та Молодіжних центрів, які будуть займатися відповідним напрямом роботи (Добровірська та Сокільницька громади). У контексті цього Жидачівська громада говорить, що доки у них не діяла Молодіжна рада, кількість відповідей на опитуваннях, які проводилися з боку відповідних відділів ОМС, була значно нижчою, ніж коли його проводять члени Молодіжної ради.

Щодо моніторингу та оцінки ефективності заходів чи проєктів для молоді, то 46,2% опитаних сказали, що здійснюють їх у громадах. Це відбувається як за кількісними індикаторами – фіксується кількість відвідувачів на конкретних заходах або проводяться опитування щодо рівня задоволеності ними, так і за якісними індикаторами – спільне обговорення молоді та влади що спрацювало, що варто покращити, на що варто звертати більше уваги.

Труднощі та виклики у впровадженні молодіжної політики у громадах

У межах анкетування представників області запитували, які проблеми, на їхню думку, у молодіжній сфері варто вирішувати у першу чергу. На першому місці з великим відривом від інших проблем виступає пасивність молоді до участі у житті громади. На другому місці – залучення молоді з сільських місцевостей та відтік / міграція молоді. Далі йдуть недостатнє фінансування молодіжної політики та безробіття молоді (рис. 12).

Рис. 12. Розподіл відповідей на запитання: “Які основні проблеми у молодіжній сфері, на Вашу думку, варто вирішувати у першу чергу?”

В інтерв'ю працівники ОМС підтверджують, що основним викликом, з яким вони зіштовхуються у впровадженні молодіжної політики є пасивність молоді до участі навіть не у житті громади загалом, а у молодіжних заходах, які цільово реалізуються для неї. Зі їхніх слів, навіть коли у громаді проводяться заходи, які за результатами опитування є найзатребуванішими серед молоді, кількість учасників не є великою. Відповідно, працівники ОМС не розуміють, чому так відбувається. Одна з громад вважає, що у наступних опитуваннях варто запитати молодь, чому вона не проявляє активності у заходах громади, які ж сама пропонує. Можливо, це дасть розуміння, чому так відбувається і як це можна змінити. Деякі громади пов'язують це з нерозумінням молоді своєї ролі та можливості впливу на молодіжну політику чи життя громади.

Представник ОМС, Бродівська громада: “Байдужість молоді, я б сказала. Я не знаю, вона якась неактивна. І кажу, наше недопрацювання теж є. Але коли ми їх кличемо, вони не приходять. Коли ми їм пропонуємо, вони мовчать. Можливо, є сенс їх теж десь в опитуваннях запитати, чому вони неактивні”.

Серед інших менш згадуваних труднощів:

- відсутність молодіжних рад та молодіжних працівників;
- відсутність молодіжних центрів та просторів;
- відсутність робочих місць / бізнесу;

- відсутність молодіжних громадських організацій (часто представники ОМС пов'язують це з відтоком молодих лідерів з громади);
- близьке розташування громади до Львова, який є привабливішим з точки зору проведення дозвілля чи різноманіття молодіжних заходів;
- недостатнє фінансове забезпечення саме сільських громад через відсутність на їх територіях підприємств та, відповідно, податкових надходжень.

Представник ОМС та Молодіжної ради, Пустомитівська громада:

“Наша громада розташована в кількох кілометрах від Львова, і більшість людей, і молоді, надають перевагу поїхати кудись до Львова, ніж щось зробити, якось провести корисно час в громаді. Тобто в тих громадах, які далеко йдуть, набагато легше реалізувати цю політику, тому що молодь розуміє, що, грубо кажучи, їздити далеко, а тут в них таке відбувається, знаєте, і вони там беруть участь. А в нашій, можна сказати, є вибір, і для більшості буде перевагою поїхати в якесь велике місто, тобто Львів”.

Представник ОМС, Стрілківська громада: “Найперше, це є складний фінансовий стан. Тобто самої громади. Тут фінансове положення одне з найскладніших в області. І тому ми не можемо дуже сильно розганятися, оскільки не маємо такої підтримки фінансової. У нас немає власних надходжень. У нас, щоб ви розуміли, 80% всіх видатків громади йде на освіту, на утримання шкіл, на виплату зарплати вчителям і так далі. Інші потреби громади, це є 20%, це є благоустрій, розвиток інституційний і так далі. Це ще одна з причин, чому ми зробили таку ставку якраз на розвиток підприємництва”.

Представники Молодіжних рад та Молодіжних центрів в інтерв'ю також майже одногосно сказали, що найбільшим викликом для них є низька мотивація молоді до участі в молодіжному житті громади. При чому йдеться не так про пасивність молодих людей ініціювати заходи чи організувати їх, а просто відвідувати ті заходи, які організували для них інші. Деякі громади вбачають корінь цієї проблеми не лише у самій молоді, а й недопрацюванні механізму роботи Молодіжної ради з молоддю. Серед інших викликів, згаданих представниками молоді:

- відсутність молодіжних рад (згадали ті громади, де ще їх немає);
- неуккомплектованість штату Молодіжного центру, а саме – неможливість додати навіть одну штатну одиницю через брак фінансування на її утримання;
- труднощі в комунікації з владою щодо підтримки окремих заходів, ініційованих Молодіжними радами чи молодіжними центрами (зокрема, через неможливість їх фінансувати).

На думку опитаних посадовців, основними викликами у молодіжній роботі на загальнодержавному рівні є:

- відсутність чи недосконалість системи профорієнтації молоді;
- відсутність фінансування для Молодіжних рад (що породжує небажання ставати її членами чи їх демотивацію у процесі роботи конкретного скликання);
- мало можливостей для обміну досвідом серед молоді різних регіонів

України та кращими практиками впровадження молодіжної політики у громадах;

- виділення окремих вікових категорій, суміжних за запитамі, інтересами та потребами, наприклад, 14-18 років, 19-24 роки, 25-30 років, 31-35 років та відповідна орієнтація державних програм.

Представник ОМС, Рава-Руська громада: “Наше законодавство виділяє молодь 14-35 років і це дуже велика є різниця у їхніх потребах. Тобто, треба якось робити, ну можливо на конкретні категорії вікові молоді. 14-18 рр. - учнівська молодь. Потім 18-24 рр. - це переважно студентство. Ну і вже старші, які вже працевлаштовані, а також молоді сім'ї. Тобто, робити більше поділ по вікових категоріях, тому що це дуже розміто 14-35 рр.”

Більшість представників молоді, які взяли участь у дослідженні, не дали відповіді на запитання щодо труднощів у впровадженні молодіжної політики на загальнодержавному рівні, посилаючись на непоінформованість щодо цього. Окремі респонденти зазначили, що це низький рівень фінансування, орієнтація молодіжних програм лише на активну молодь та проблеми налагодження комунікації у системі “влада - Молодіжні центри - Молодіжні ради - молодь”. Попри це, як представники ОМС, так і молодь зазначає, що загальнодержавна молодіжна політика за останні роки стала розвиватися значно краще, зокрема через збільшення уваги до молодіжних потреб та пошуку шляхів задля їх задоволення.

Оцінка фінансування молодіжної сфери у громадах

За словами опитаних, сфера молодіжної політики досі не є в пріоритеті фінансування на місцевому рівні. Бюджети на її реалізацію міські ради виділяють, але переважно – не в достатньому обсязі. Серед десяти громад лише дві зазначили, що виділених на реалізацію молодіжного напрямку роботи ОМС бюджетів їм вистачає.

Представник ОМС, Бродівська громада: “Тепер, коли ми стали територіальною громадою, в нас молодіжна політика на рік 150 тисяч, і я це вважаю, що це досить нормальна сума, тому що можна організувати заходи. І вони організуються, використовуються фінансування навіть в час війни. Тобто, молодіжна політика, фінансування молодіжної політики в час війни в нас не змінилося”.

В окремих громадах вказали, що фінансування залежить від ініціативності працівників молодіжного напрямку. І недостатнє фінансування молодіжного напрямку опитані в тому числі пов'язують із пасивністю молоді.

Представник ОМС, Оброшинська громада: “Якщо є ініціатива, то гроші дадуть”.

Решту вказали, що виділених коштів не вистачає і доводиться або ж реалізувати діяльність дуже обмежено, або шукати інші джерела фінансування. Серед них – долучення до різних програм, залучення грантів, меценатська підтримка, фінансування через співпрацю з громадськими організаціями.

Є випадки, коли ОМС може профінансувати лише якусь частину витрат, наприклад – комунальний заклад (Молодіжний центр), а вже діяльність та заходи Молодіжного центру ведуться за грантові кошти.

А з початком війни, відколи місцеві бюджети стали меншими, представники окремих громад зазначають, що доводиться дофінансовувати й інші сфери із бюджету, виділеного на молодіжну політику.

Представник ОМС, Жовківська громада: “Ми виходимо з того, що нас забрали військове ПДПО, наш бюджет і так дуже сильно потерпає. Плюс освітня субвенція, вона колись була більша, зараз вона менша, і ми левову частку свого бюджету даємо на освіту”.

Молодь теж акцентує увагу на недостатньому фінансуванні або й повній відсутності фінансування від ОМС, що обмежує і планування, і безпосередню діяльність Молодіжних рад.

Представник молоді, Жидачівська громада: Звісно, як я вже сказав, ми не змогли утворити молодіжний центр, оскільки міська рада не готова фінансувати комунальний заклад. Окрім цього, ми не можемо очікувати чи організовувати великі проєкти, очікуючи на кошти від міської ради. Ми вже шукаємо інших спонсорів, або ж грантів для того, щоб організувати. Ми розуміємо, чому так в міській раді у нас все робиться. Коштів насправді недостатньо, але щоб вже аж нічого не могло виділитися - такого звісно немає”.

За їхніми словами, якщо б не було грантів, то через брак фінансування їм нічого не вдавалося б робити. За умови залучення грантових коштів представники Молодіжної ради можуть претендувати на сприяння муніципалітету в отриманні дозволів, приміщень для проведення активностей.

Якщо б не було дефіциту коштів на реалізацію молодіжної політики, то в першу чергу фінансування скерували на облаштування приміщень і просторів, які б відповідали потребам і запиту молоді – просторі, інклюзивні, на закупівлю обладнання. А тоді – на закриття кадрових проблем, програмні потреби – організацію подій, заходів.

Представник ОМС, Жовківська громада: “Перше, що би я зробив, я би створив нормальні умови. Я би зробив гарне, зручне, інклюзивне приміщення, де молодь би могла збиратися. А наступне, що я би зробив, це би затвердив програму діяльності - дорожню карту із заходами на рік вперед. І вони мають собі плюс-мінус прикинути, скільки якийсь захід буде коштувати. Міська рада, наприклад, затвердила програму на 200 тисяч, і вони від того відштовхуються”.

Також службовці зазначають, що за наявності фінансування варто було б більше коштів спрямувати на неформальну освіту і на різноманітні поїздки дітей і молоді – просвітницькі, культурні.

Представники молоді, які взяли участь в дослідженні, майже одноголосно зазначили про необхідність створення або покращення якості молодіжної інфраструктури в громадах за умови достатнього фінансування.

Представник молоді, Жовківська громада: “Нема такого місця, де просто прийти з друзями, посидіти, зібратися. Всіма єдиним виходом є піти біля АТБ постояти, там куча молодих людей ходить, щось такого. Може, щоб було змогу дітям прийти, сісти, поговорити, весело разом провести час.”

І навіть більшою мірою проблема з молодіжною інфраструктурою стосується старостатів, ніж центрів територіальних громад.

Представник молоді, Рава-Руська громада: “Я вже казала, що я би, напевно, створила молодіжні простори в старостатах. Закупила би повністю обладнала. Думаю, це би трошки підвищило активізацію молоді”.

Інші ресурси, необхідні для успішної реалізації молодіжної політики в громадах

На думку представників ОМС:

- додаткове навчання: стажування, менторська підтримка та супровід у сфері реалізації молодіжної політики;
- якісніше обладнання в достатній кількості (ноутбуки, проектори, колонки тощо);
- більш проактивний та ініціативний склад Молодіжних рад;
- компетентні кадри для закриття вакансій у сфері молодіжної політики;
- доступ до швидкісного інтернету (у старостатах).

На думку представників молоді:

- вирішення питання з інфраструктурою на місцях;
- якісніше обладнання в достатній кількості;
- достатня кількість компетентних кадрів (зокрема, молодіжних працівників);
- активізація молоді у громадах;
- якісніше поширення інформації про молодіжні заходи в громадах (реклама).

Рекомендації для покращення молодіжної політики в громадах

Серед рекомендацій та необхідних кроків для покращення молодіжної політики можна виділити наступні:

➤ інституційні

- створити / сприяти створенню молодіжних рад, центрів та просторів (у громадах, де їх ще немає);
- розвивати молодіжну інфраструктуру, зокрема, молодіжні простори у старостинських округах;
- сприяти створенню молодіжних громадських організацій, в тому числі через навчання як це зробити;
- залучати представників молоді до розробки Стратегій розвитку громад з метою врахування / виокремлення цілей та завдань, які стосуються її потреб;

- передбачити розробку програм підтримки молоді (для тих громад, де їх немає); залучати до їх розробки та обговорення представників молоді.

➤ **кадрові**

- ввести посаду молодіжного працівника у тих громадах, де її поки не введено.

➤ **комунікаційні**

- налагодити комунікацію між ОМС, молодіжним центром та молодіжною радою задля ефективної роботи;
- сприяти неформальному спілкуванню молоді з ОМС: “дні молоді у радах”, “кава з головою”, молодіжні форуми, щоб підвищити довіру до місцевої влади.

➤ **організаційно-управлінські**

- забезпечити можливість для створення достатньої кількості штатних одиниць у Молодіжних центрах і ефективно розмежування повноважень;
- здійснювати моніторинг та оцінку стану молодіжної політики в громадах;
- здійснити аналіз причин пасивності членів молодіжних рад та активізувати їх роботу;
- приймати активну участь у всіх грантових пропозиціях від міжнародних партнерів;
- розробити ефективні механізми залучення молоді до заходів та проєктів;
- здійснювати постійний аналіз запитів молоді, щоб заходи відповідали їхнім потребам і зацікавленням;
- створити можливості для реалізації проєктів молодіжного підприємництва, покращити необхідні навички та компетенції молоді, підтримати перспективні ідеї.

➤ **освітні**

- забезпечити можливість до проходження базового тренінгу «Молодіжний працівник» та інших курсів, дотичних до питань молодіжної роботи; стимулювати посадовців, які відповідають за молодіжну політику проходити ці навчання;
- забезпечити можливість представникам молодіжних рад обмінюватись досвідом з успішними молодіжними радами інших громад чи обласними молодіжними радами;
- запровадити постійну просвітницьку роботу серед молоді щодо її ролі та впливу на життя громади загалом та молодіжної політики зокрема;
- інвестувати у “виховання” молодіжних лідерів; створювати можливості для неформальної освіти, доступ до різноманітних курсів, тренінгів;

- запровадити практику стажування активних та зацікавлених молодих людей, які прагнуть отримати практичний досвід адміністрування, у органах місцевого самоврядування.

Додаток 1. Частка/кількість молоді у громадах та органах місцевої влади

Громада / Показник	Частка молоді у загальній структурі населення громади	Частка та кількість молоді серед депутатів місцевої ради (віком до 35 років)	Кількість працівників віком до 35 років в органах місцевого самоврядування
Бродівська (міська)	30%	13% (4 з 32)	9
Добротвірська (сільська)	15%	14% (3 з 22)	6
Жовківська (міська)	16%	12% (3 з 26)	15
Жидачівська (міська)	18%	4% (1 з 26)	4
Золочівська (міська)	41%	3% (1 з 36)	3
Оброшинська (сільська)	29%	5% (1 з 22)	4
Пустомитівська (міська)	23%	15% (4 з 26)	17
Рава Руська (міська)	25%	24% (6 з 25)	22
Стрілківська (сільська)	14%	23% (6 з 26)	12
Сокільницька (сільська)	36%	14% (3 з 22)	9

Додаток 2.

Територіальна громада	Стратегія розвитку ТГ	Програма розвитку молоді	Молодіжна рада	Молодіжний центр	Молодіжний простір	Молодіжні працівники	Громадські організації
Бродівська	□	□	□	□	-	□	□
Добровірівська	□	□	-	-	-	□	□
Жовківська	□	□	□	-	□	□	□
Жидачівська	□	□	□	-	□	-	□
Золочівська	□	□	□	□	-	□	-
Оброшинська	□	□	□	-	-	□	-
Пустомитівська	□	□	□	-	□	□	□
Рава-Руська	□	-	□	□	-	□	-
Стрілківська	□	-	□	□	-	□	□
Сокільницька	□	□	-	-	-	□	-